

באמ"ן מאמינים: חיזבאללה הוחלש אך לא הוכרע

06.10.2025 | written by אלי קלוטשטיין

החיסול של מרבית צמרת ההנהגה של ארגון הטרור חיזבאללה היה אחד ההישגים הגדולים ביותר של מבצע "חיצו הצפון" בשנה שעברה. צה"ל יצא בספטמבר 2024 למערכה בלבנון במטרה להפסיק את ירי הרקטות, הכטב"מים והטילים מצידו השני של הגבול לעבר אזרחי ישראל, וכדי להשיג את התנאים להחזרת תושבי הצפון לבתיהם.

מלבד חיסול חסן נסראללה, צה"ל הצליח לחסל באותה התקיפה כמה מבכירי חיזבאללה, כגון מפקד חזית הדרום עלי כרכי, ראש מערך המבצעים וחבר מועצת הג'יהאד איבראהים עקיל, וראש מערך הטילים של חיזבאללה איבראהים קובייסי. הסיכולים האלה הצטרפו גם לחיסולו של המפקד הצבאי הבכיר ביותר של הארגון, פואד שוכר, חודשיים קודם לכן.

רס"ן ג', ראש תא סיכולים ממוקדים במהלך "חיצו הצפון", מסביר כי חיזבאללה התקשה למצוא תחליף לשדרת המפקדים שנקטלה. "ההנהגה שהתמודדו איתה כללה אנשים מהדור של נסראללה", הוא אומר, "הם הקימו את הארגון, וכל מפקד היה עמוד תווך שתרם ליציבותו. החבורה הזאת נשארה שם ובנתה את האידאולוגיה של חיזבאללה, הקימה את הזרועות הצבאיות, עמדה בקשר עם האיראנים, עבדה על התקציבים, ייצור הנשק ועוד. הם היו מקצועיים ומנוסים, הבינו בעשייה הצבאית והגיאופוליטית, והכירו את ישראל. אך החיסרון הוא שברגע שהוצאנו אותם מהמשחק, היה קשה מאוד להחליף אותם".

לדברי סרן נ', ראש חוליית פיקוד ושליטה בזירת טרור של חטיבת המחקר באמ"ן, תפקידיהם של המוחסלים התמלאו מהר מאוד, אבל "בחלק מהמקרים נבחרו אנשים לא מנוסים. הדוגמה הבולטת היא מזכ"ל חיזבאללה נעים קאסם, שאין לו כמעט שום ידע צבאי".

שעון חול לחיסול

רס"ן ג' וסרן נ' הם שניים מהקצינים הישראלים בעלי ההיכרות האינטימית ביותר עם הבכירים הלבנונים, ושניהם השתתפו במעקב אחריהם גם בימיהם האחרונים. ל" משוכנעת שלחיסולים הייתה השפעה מיידית על יכולת התפקוד של חיזבאללה: "קטענו את שרשרת הפיקוד והשליטה שלהם. הסיכול של עקיל, למשל, גרע את הקשר בין הנהגת הארגון לדרג השטח, מה שפגע בתוכנית ההתקפה של חיזבאללה".

ג' חושב שהפגיעה הזאת ניכרת גם בטווח הארוך. "יש שם מישהו שיושב באותו הכיסא", הוא אומר, "אבל לא בהכרח יש לו אותו ידע או הבנה, הוא לא חושב באופן אסטרטגי, והראייה שלו ג'יהאדיסטית יותר: היא מתמקדת למשל ברצון לפגוע באזורים מצומצמים, ולא חושבת על פעולה

בקנה מידה רחב".

צה"ל ואמ"ן עקבו אחרי בכירי חיזבאללה במשך שנים רבות, בעבודה ארוכה ומורכבת, וצברו ידע על ההרגלים והשגרה שלהם, מקום מגוריהם וסביבתם הקרובה. צוותי המודיעין "ידעו לספק את התשובות לשאלות הטקטיות ולהכווין את מערך האיסוף כדי לספק את המעטפת המודיעינית", אומר ג'.

אבל בשעת מערכה יעדי המעקב משנים הרגלים, בידיעה שהם עלולים להיות מטרה לחיסול, ומנסים לרדת מהרדאר. לדבריו, צריך להגיע אליהם בדיוק גדול בזמן אמת, להסתגל במהירות לניסיונות ההתחמקות, ולדעת לחבר הכול לכדי פעולה מבצעית יעילה. במקביל, "מאחורי כל חיסול יש מחשבה אסטרטגית ושאלות קשות. אנו לא מחסלים רק לשם החיסול. אנו פועלים כדי לפגוע בארגון, ובמטרה לסייע להשגת מטרות המלחמה".

איזה אירוע זכור לך במיוחד?

"החיסול של פואד שוכר. הוא היה בבניין שלא משמש אותו בדרך כלל, אצל אשתו השנייה, והיה כאן אתגר מורכב ² לזהות את המקום, לאמת שהוא שם, ולהצביע על המיקום המדויק שלו".

החיסול היה בין השאר תגובה לרצח 12 הילדים במג'דל-שמס: שוכר היה מעורב בתכנון ירי הרקטה שפגעה במגרש הכדורגל בעיירה הדרוזית בגולן, וג' מסביר שהחיסול היה צריך להיעשות בסמיכות לשיגור הרקטה, כדי לקשר בין האירועים ולהעביר את המסר. החיסול אכן הושלם שלושה ימים לאחר פיגוע הרקטה, והוא ככל הנראה אחת ההצלחות הגדולות של תאי הסיכולים במלחמה.

"במכלולי חיל האוויר ואמ"ן יש מתח והתרגשות עצומה במהלך תקיפות כאלה", אומר ג', "לוקח זמן להפנים את התחושה הזאת, אחרי שעקבת אחרי מישהו כל כך הרבה זמן. אתה מכיר אותו לעומק, יודע את הרגליו, ואז סוגר עליו מעגל. אבל אחרי הפגיעה ² מיד עלתה מחשבה על היעד הבא. בתקופה המורכבת הזאת חיסלנו כמה מראשי חיזבאללה בזה אחר זה, ותמיד חשבנו דבר ראשון על היעד הבא".

הקרב על השיקום

חיזבאללה הוכה מכה קשה במלחמה. היחס כלפיו בלבנון השתנה, הוא איבד מכוחו ומהלגיטימיות שלו, ונאלץ לפתוח במאמצי שיקום מהירים. בעבר שמר חיזבאללה על "משוואות" והגיב על כל מה שתפס כמעשה התגרות מצד צה"ל, אך כיום הוא לא עושה דבר אפילו כאשר ישראל מחסלת את פעיליו כמעט מדי יום. גם לקיומם של חמשת מוצבי המגן בשטח לבנון הוא אינו מגיב.

אני שואל את רס"ן ג' אם זאת תוצאה של החללים שנפערו בהנהגה. "זאת אולי לא הסיבה המרכזית, אבל זה חלק ממנה", הוא סבור, "חיזבאללה גם צריך לשקם את עצמו ² פעילים, כלי

נשק, מוטיבציה ומורל. על זה נוספים גם המפקדים הנוכחיים, שדרג השטח אולי לא מעריך או לא שומע להם. הדוגמה המרכזית היא שוב נעים קאסם, הנעדר יכולת הנהגה ויכולת לרתום אנשים ולסחוף אותם אחריו. זה קיים גם בדרגי השטח: מפקדים שלא בהכרח יודעים להוביל את הכוחות".

ניסיון נצבר בשדה הקרב ובהשתתפות בתכנונים ובעיצוב האסטרטגיה, ולפי ג' השנה שחלפה לא הספיקה להעניק למפקדים את הניסיון הזה. "שנה היא מעט מאוד זמן במושגים של המלחמה הזאת", הוא אומר. "הם עדיין לא הצליחו להשתקם ולהבין מה נלקח מהם מבחינת מספרים ואמצעי לחימה. זה ידרוש כמה שנים טובות".

סרן נ' מסכימה איתו: "חיזבאללה עדיין מצוי בתהליך התחקור של המלחמה, וצריך להבין מה קרה ב'חיצו הצפון', איך נפגע מערך הפיקוד והשליטה, ואיך לשנות את תהליכי קבלת ההחלטות שלו בעקבות כך. הארגון היה ריכוזי מאוד, עכשיו הוא צריך לראות איך הוא מבזר את האחריות".

השניים מתריעים כי למרות החיסולים יש עדיין כמה דמויות בולטות שנותרו בשטח ויכולות לסייע בשיקומו של חיזבאללה: "הראשון הוא הייט'ם עלי טבטבאי, ראש תיק תימן שהוחזר ללבנון בשלהי המלחמה ולא הצלחנו לפגוע בו. הוא תפס את מקומו של עקיל, ואוחז במושכות הארגון כעת. השני הוא מוחמד (אבו-עלי) חידר, היחיד ממועצת הג'יהאד ששרד את החיסולים ב'חיצו הצפון'".

טבטבאי אכן רכש ניסיון רב בשורות חיזבאללה. לפי הסברה הוא היה מפקד כוח רדואן בעבר, ומלבד זאת היה הממונה על פעילות ארגון הטרור בסוריה, תימן ועיראק. ארה"ב הגדירה אותו "מחבל עולמי", והכריזה על פרס בסך 5 מיליון דולר על ראשו. חידר, שלפני עשרים שנה כיהן בבית הנבחרים הלבנוני כנציג חיזבאללה, נחשב לאחד הבכירים ביותר ששרדו בארגון, ואף הוגדר בתור "רמטכ"ל חיזבאללה החדש".

גם איראן מקדישה מאמצים לשיקום ארגון הפרוקסי שלה. לפי ג', הפגיעה במערך הפיקוד והשליטה של חיזבאללה במלחמה הייתה עשויה להיות חמורה יותר אלמלא גנרלים איראנים הגיעו ותפסו חלק מהפיקוד, וסייעו לו בזמן אמת לארגן את ההגנה. גם כיום האיראנים ממשיכים לעזור לחיזבאללה במאמצי השיקום, ומשתדלים להבריח כסף ואמצעי לחימה ללבנון כדי לסייע לארגון להתחמש.

באמ"ן אומרים שהם מבינים שיש לעמוד על המשמר, ושמצבו הקשה של חיזבאללה כלל לא מבטיח שהארגון הובס. מניעת השיקום של הארגון הפכה למטרה מרכזית, ובחטיבת המחקר אף נפתח תחום חדש שייעודו "מניעת שיקום חיזבאללה". "חשוב שלא ניתפס לקונספציה שחיזבאללה מורתע וחלש", סבורה סרן נ', "הוא נפגע במבצע ובניהול המלחמה, וזה מה שהביא להישגים גדולים בתחומי האש, הפיקוד והשליטה". אבל הארגון נמצא כעת בתהליך שיקום, גם אם נפגע מבצעית ומדינית. נותרו שם מוקדי ידע כגון טבטבאי, שיש לו היכרות עם הממד הצבאי בארגון".

ל" גם סבורה שאי אפשר לסמוך על כך שחיזבאללה יתפרק מנשקו ללא מאבק, למרות מאמצי הממשלה החדשה בלבנון. "אפשר לראות מנאומיו של נעים קאסם שהארגון לא הולך לכיוון הזה", היא אומרת, "בניגוד לחמאס, שמתבסס על גרילה, חיזבאללה מסודר ומאורגן הרבה יותר, ומתפקד כמעט כצבא. אופתע לראות תרחיש שבו הוא יוותר על כל הנשק שלו".

פורסם במקור ראשון, בתאריך 6 באוקטובר, 2025.